

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lag om ändring av 4 kap. i lagen om utkomstskydd för arbetslösa

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås att lagen om utkomstskydd för arbetslösa ändras. Enligt propositionen ska man vid jämkning av arbetslöshetsförmånen ta i bruk ett skyddat belopp för de inkomster som de som deltar i den räddningsverksamhet som bedrivs av anställda i bisyssla vid räddningsverk, anställda vid avtalsbrandkårer eller anställda vid andra sammanslutningar som är verksamma i räddningsbranschen får. De som deltar i den

räddningsverksamhet som bedrivs av anställda i bisyssla vid räddningsverk, anställda vid avtalsbrandkårer eller anställda vid andra sammanslutningar som är verksamma i räddningsbranschen får förtjäna högst 300 euro under en jämkningsperiod utan att det påverkar beloppet av arbetslöshetsförmånen. Målet med ändringen är att främja deltagande i den frivilliga räddningsverksamheten.

Lagen avses träda i kraft den 1 juli 2011.

MOTIVERING

1 Nuläge och behovet av ändringar

Syftet med systemet med utkomstskydd för arbetslösa är att trygga den arbetslösa arbets-sökandens ekonomiska möjligheter att söka arbete och förbättra sina förutsättningar att komma in på eller återvända till arbetsmark-naden genom att ersätta de ekonomiska för-luster som arbetslösheten orsakar.

Enligt 4 kap. 1 § i lagen om utkomstskydd för arbetslösa (1290/2002) gäller rätt till jämkade arbetslöshetsförmåner en arbetssö-kande som utför deltidsarbete, vars arbetstid per dag eller vecka har förkortats på grund av permittering, som har tagit emot heltidsarbete för högst två veckor eller som har inkomst av företagsverksamhet eller eget arbete.

Enligt 4 kap. 2 § 1 mom. i lagen om ut-komstskydd för arbetslösa bestäms den jäm-kade arbetslöshetsförmånen på grundval av arbetsinkomsten under jämkningsperioden. Enligt 2 mom. beaktas inkomst av arbete vid jämkningen trots att personen i fråga inte har varit arbetssökande på det sätt som föreskrivs i lagen. Enligt 4 kap. 2 § 3 mom. i lagen om utkomstskydd för arbetslösa betraktas som jämkningsperiod, om inte något annat följer av 4 mom., en period om en månad eller fyra på varandra följande kalenderveckor, bero-ende på personens lönebetalningsperiod. I 4 mom. föreskrivs att om en jämkningsperiod skulle omfatta sådana tidsperioder som inte berättigar till arbetslöshetsförmåner eller jämkade arbetslöshetsförmåner, förkortas jämkningsperioden i motsvarighet till denna tidsperiod i andra fall än de som avses i 2 mom. När deltidsarbete som varar längre än fyra veckor börjar kan jämkningsperioden bestämmas så att jämkningsperioderna mot-svarar lönebetalningsperioderna i deltidsar-betet.

En arbetssökande har inte rätt till jämkad arbetslöshetsförmån, om hans eller hennes arbetstid under en jämkningsperiod överstiger 75 procent av den inom branschen till-lämpade maximiarbetstiden för arbetstagare i heltidsarbete. Om det inte finns något kollek-

tivavtal inom branschen görs jämförelsen med den ordinarie arbetstid som avses i 3 kap. i arbetstidslagen (605/1996).

Vid jämkning beaktas som inkomst lön el-ler annat vederlag som ska betraktas som förvärvsinkomst och som har fåtts som er-sättning för arbete. När en jämkad arbetslös-hetsförmån bestäms på grundval av en jämk-ningsperiod enligt 2 § 4 mom., ska inkomst-en under jämkningsperioden omvandlas till beräknad inkomst genom att dagslönen mul-tiplieras med talet 21,5. Dagslönen erhålls genom att inkomsten av arbetet divideras med antalet beräknade arbetsdagar under jämkningsperioden. I statsrådets förordning om inkomst som skall beaktas vid faststäl-lande av arbetslöshetsförmån (1332/2002) finns närmare bestämmelser om sådana in-komster som ska beaktas som förvärvsin-komst av arbete vid jämkning och om sådana inkomster som inte ska beaktas vid jämk-ning. Förteckningarna är inte uttömmande. Även en sådan inkomst som inte finns med i förteckningen beaktas vid jämkning, om den till sin karaktär är sådan att den ska beaktas.

Den jämkade arbetslöshetsförmånen uträk-nas så att förmånen och 50 procent av in-komsten sammanlagt under en jämkningspe-riod kan uppgå till det belopp som annars hade kunnat betalas i förmån. Summan av den jämkade inkomstrelaterade dagpenning-en jämte eventuella barnförhöjningar och in-komsten under jämkningsperioden motsvarar högst 90 procent av den lön som ligger till grund för den inkomstrelaterade dagpenning-en, likväl minst samma belopp som personen i fråga skulle ha rätt att få i grunddagpen-ning. Om en person har rätt till förhöjd för-tjänstdel eller omställningsskyddets för-tjänstdel, kan summan av den jämkade in-komstrelaterade dagpenningen jämte eventu-ella barnförhöjningar tillsammans med ar-betsinkomsten vara högst lika stor som den lön som ligger till grund för dagpenningen.

Med bestämmelserna om jämkad arbets-löshetspenning har alla beskattningsbara ar-betsinkomster bringats i en sinsemellan lika-

dan position. Alla arbetsinkomster, oberoende av hur arbetet utförs och hur de förtjänas, jämkas enligt samma bestämmelser, och de intjänade arbetsinkomsterna minskar arbetslöshetsförmånen enligt samma principer.

De gällande bestämmelserna om jämkad arbetslöshetsförmån i lagen om utkomstskydd för arbetslösa kan också tillämpas direkt på sådana löner och arvoden som de som deltar i den räddningsverksamhet som bedrivs av anställda i bisyssla vid sådana räddningsverk, anställda vid sådana avtalsbrandkårer eller anställda vid sådana andra sammanslutningar som är verksamma i räddningsbranschen som avses i 25 § i räddningslagen får.

I den största delen av Finlands kommuner produceras räddningsväsendets brådska tjänster av frivillig personal. I Finland finns omkring 1 000 brandkårer med sammanlagt ca 20 000 larmdugliga personer. Den ordinarie personalen med yrkesutbildning utgörs av endast ca 4 400 personer. Med avtalsbrandkårer avses sådana frivilliga eller för företag eller anstalter inrättade brandkårer som grundats som föreningar och med vilka det lokala räddningsväsendet har ingått avtal om skötsel av vissa av det lokala räddningsväsendets uppgifter. Det finns 560 egentliga avtalsbrandkårer med ca 15 000—16 000 larmdugliga medlemmar. Där det inte finns frivilliga brandkårer har personalen, som vanligen är personal i bisyssla, ett individuellt avtal (med uppdragsbaserad lön) med räddningsverket. Personalen i bisyssla uppgår till 4 200 personer. Det finns sammanlagt 146 industri- och anstaltsbrandkårer med 1 500 larmdugliga personer. En del av dessa brandkårer har ingått avtal med det lokala räddningsväsendet. I Finland finns dessutom 135 sådana frivilliga brandkårer som inte har avtal med en kommun eller ett räddningsverk.

Avtalsbrandkårsverksamhet, som bygger på frivillighet, och användning av avtalspersonal i bisyssla är nödvändigt för att ordna en effektiv räddningsverksamhet. I synnerhet i glesbygdsområden är det inte möjligt att bygga upp ett räddningsväsende enbart med personal i huvudsyssla, redan av ekonomiska orsaker. I tätbebyggda områden utgör avtalsbrandkårerna en reserv som stöder personalen i huvudsyssla. Den frivilliga personalen

och personalen i bisyssla utgör också en viktig del av räddningsväsendets personal under undantagsförhållanden.

Inom räddningsväsendets område har jämkningen av inkomsterna från deltagande i räddningsverksamhet med arbetslöshetsförmånen och de fördröjningar i utbetalningen av arbetslöshetsförmånen som detta eventuellt medför ansetts vara problematiska, eftersom bestämmelserna om jämkning kan minska intresset att delta i den frivilliga brandkårsverksamheten och därmed äventyra en effektiv organisering av räddningsväsendet och brandkårernas funktionsförmåga. Man har fäst uppmärksamhet vid frågan i många skriftliga spörsmål som under de senaste åren har ställts om utkomstskyddet för arbetslösa för personer som arbetar i brandkårs- och räddningsuppgifter samt om de frivilliga brandkårernas verksamhetsförutsättningar. Också inrikesministeriet har ansett frågan vara problematisk och har föreslagit att åtgärder ska vidtas i frågan.

Av de utredningar som har gjorts vid inrikesministeriet har det framgått att en del av avtalsbrandmännen till följd av jämkningen av utkomstskyddet för arbetslösa har lämnat brandkårsverksamheten när de har blivit arbetslösa eller permitterade. Enligt inrikesministeriet kan man dock regionalt och lokalt bedöma att problemet kommer att växa. Inrikesministeriet har föreslagit för social- och hälsovårdsministeriet att det ska vidta åtgärder när det gäller jämkningen av utkomstskyddet för arbetslösa och ersättningarna till avtalsbrandmän i brandkårsverksamhet. Enligt inrikesministeriet bör det för löner och arvoden som intjänats för avtalsbrandkårsarbete införas ett skyddat belopp på 300 euro, varvid jämkningen endast ska gälla belopp som överstiger detta, och också omfatta största delen av den personal som deltar i avtalsbrandkårsverksamhet.

2 Målsättning och föreslagna ändringar

2.1 Målsättning

Propositionens målsättning är att främja till upprätthållandet av en effektiv räddningsberedskap.

2.2 Alternativ

Det alternativ som kommer närmast målen med och behoven av systemet med utkomstskydd för arbetslösa är ett alternativ som skulle omfatta alla arbetslösa och sporra dem till att ta emot alla slags arbeten. Ett sådant alternativ vore ett allmänt skyddat belopp. I denna ekonomiska situation är det emellertid inte möjligt att införa ett allmänt skyddat belopp, eftersom den kommitté som berett en reform av den sociala tryggheten (Satakommittén) har räknat ut att nettokostnaderna för ett skyddat belopp på enbart 200 euro uppgår till ca 30 miljoner euro.

2.3 Föreslagna ändringar

Det föreslås i propositionen att man vid jämkning av arbetslöshetsförmånen tar i bruk ett skyddat belopp för de inkomster som de som deltar i den räddningsverksamhet som bedrivs av anställda i bisyssla vid räddningsverk, anställda vid avtalsbrandkårer eller anställda vid andra sammanslutningar som är verksamma i räddningsbranschen får. Enligt förslaget kan de som deltar i den räddningsverksamhet som bedrivs av anställda i bisyssla vid räddningsverk, anställda vid avtalsbrandkårer eller anställda vid andra sammanslutningar som är verksamma i räddningsbranschen förtjäna högst 300 euro under en jämkningsperiod utan att det påverkar beloppet av arbetslöshetsförmånen. Målet med ändringen är att främja deltagande i den frivilliga räddningsverksamheten.

3 Propositionens konsekvenser

Enligt den utredning som inrikesministeriet gjorde i april 2009 var variationsintervallet i fråga om de medianinkomster som avtalsbrandmännen får från brandkårsväsendet i olika räddningsverk 31—167 euro per månad

(FBK) och 67—417 euro per månad (personer med uppdragsbaserad lön). Genomsnittet av medianinkomsterna är 103 euro respektive 231 euro per månad.

Propositionens konsekvenser i fråga om en enskild brandmans dagpenning är högst 150 euro per månad. Dagpenningen för medlemmar i avtalsbrandkårer stiger med i genomsnitt 50 euro per månad och för personer med uppdragsbaserad lön med i genomsnitt 115 euro per månad. En del av medlemmarna i avtalsbrandkårerna får varken lön eller arvode för sitt deltagande i räddningsverksamhet och detta påverkar således inte dem. Kostnaderna för staten är små.

4 Beredningen av propositionen

Propositionen har beretts vid social- och hälsovårdsministeriet i samarbete med inrikesministeriet. Vid beredningen har de centrala arbetsmarknadsorganisationerna, Arbetslöshetskassornas Samorganisation rf, arbetslöshetsförsäkringsfonden och Folkpensionsanstalten hörts. På grund av att ärendet är brådskande har det inte begärts några skriftliga utlåtanden om propositionen.

5 Samband med andra propositioner

Riksdagen behandlar regeringens proposition till Riksdagen med förslag till räddningslag och lag om ändring av 23 § i sjöräddningslagen (RP 257/2010 rd). I denna proposition har man beaktat de föreslagna bestämmelser i 25 § i nämnda proposition som gäller räddningsverk samt avtalsbrandkårer och andra sammanslutningar. Om det under riksdagsbehandlingen av regeringspropositionen om räddningslagen föreslås ändringar i 25 § i räddningslagen, ska de beaktas vid behandlingen av denna regeringsproposition i riksdagen.

DETALJMOTIVERING

1 Lagförslag**4 kap. Jämkade och minskade arbetslöshetsförmåner**

6 §. Jämkning av inkomster från räddningsverksamhet. Paragrafen är ny. I paragrafen föreslås bestämmelser om jämkning av inkomster från deltagande i räddningsverksamhet. Tillämpningen av bestämmelsen förutsätter att en person deltar i den räddningsverksamhet som bedrivs av anställda i bisyssla vid sådana räddningsverk, anställda vid sådana avtalsbrandkårer eller anställda vid sådana andra sammanslutningar som är verksamma i räddningsbranschen som avses i 25 § i räddningslagen och att personen får inkomster från deltagande i räddningsverksamheten. Enligt 25 § i räddningslagen ska det lokala räddningsväsendet ha ett räddningsverk för skötseln av uppgifterna inom räddningsväsendet. Det lokala räddningsväsendet kan avtala om skötseln av uppgifterna med en frivillig brandkår, anstaltsbrandkår, industribrandkår, militärbrandkår (avtalsbrandkårer) eller någon annan sammanslutning som är verksam i räddningsbranschen. Det brandkårsavtal som avses i 25 § i räddningslagen är ett villkor för att brandkåren ska ingå i det lokala räddningsväsendet.

Som räddningsverkets personal i bisyssla räknas de som har ett individuellt avtal med det lokala räddningsväsendet. Med avtalsbrandkårer avses sådana frivilliga eller för företag eller anstalter inrättade brandkårer som grundats som föreningar och med vilka det lokala räddningsväsendet har ingått avtal om skötsel av vissa av det lokala räddningsväsendets uppgifter. Avtalsbrandkårernas brandkårsavtal ingås mellan det lokala räddningsväsendet och avtalsbrandkårsföreningen, och avtalsbrandkåren består av de anställda vid avtalsbrandkåren. Där det inte finns frivilliga brandkårer har personalen vanligen ett individuellt avtal (med uppdragsbaserad lön) med räddningsverket. En tillämpning av det skyddade beloppet förutsätter alltid att personen deltar i räddningsverksamhet. Den som deltar i räddningsverk-

samhet ska enligt räddningslagen ha tillräcklig utbildning.

Enligt paragrafen ska den jämkade arbetslöshetsförmånen för dem som deltar i den räddningsverksamhet som bedrivs av anställda i bisyssla vid sådana räddningsverk, anställda vid sådana avtalsbrandkårer eller anställda vid sådana andra sammanslutningar som är verksamma i räddningsbranschen som avses i 25 § i räddningslagen, med avvikelse från 4 kap. 4 § 1 mom. och 5 § 1 mom. i lagen om utkomstskydd för arbetslösa, beräknas så att man vid jämkningen beaktar den del av inkomsten från räddningsverksamheten som fastställs enligt de jämkningsperioder som används vid jämkningen. När jämkningsperioden är en månad eller när man vid jämkningen använder en beräknad inkomst enligt 4 § 2 mom., ska man vid jämkningen av inkomster från räddningsverksamhet beakta den del som överstiger 300 euro. När jämkningsperioden är en period om fyra på varandra följande veckor, beaktas vid jämkningen av inkomsten från räddningsverksamhet den del som överstiger 279 euro.

Vid tillämpningen av 4 kap. 5 § 2 och 3 mom. beaktas som inkomst under jämkningsperioden den del av inkomsten av räddningsverksamheten som återstår när det skyddade belopp som fastställs ovan har dragits av.

I övrigt tillämpas på räddningsarbete och på inkomsterna av det de bestämmelser i 4 kap. som gäller jämkad arbetslöshetsförmån.

2 Ikraftträdande och tillämpning

Lagen avses träda i kraft den 1 juli 2011.

Lagen tillämpas på jämkningsperioder som inleds den 1 juli 2011 eller därefter.

3 Lagstiftningsordning

I propositionen föreslås det att bestämmelserna om fastställande av jämkad arbetslöshetsförmån ändras för dem som deltar i den räddningsverksamhet som bedrivs av anställda i bisyssla vid sådana räddningsverk, an-

ställda vid sådana avtalsbrandkårer eller anställda vid sådana andra sammanslutningar som är verksamma i räddningsbranschen som avses i räddningslagen och som får inkomster av detta. Ändringen leder till att de förvärvs-inkomster som den som deltar i räddningsverksamhet tjänar av detta arbete minskar arbetslöshetsförmånen på ett lite annat sätt än vad inkomster av annat tillfälligt arbete gör.

Eftersom det med tanke på samhällets säkerhet är viktigt att säkerställa brandkårsarbetet och deltagandet i det, utgör det också enligt den bestämmelse i 6 § 2 mom. i grundlagen som gäller jämlikhet ett godtagbart skäl att på grundval av arten av arbete särbehand-

la inkomsterna från arbetet i fråga vid jämkning av arbetslöshetsförmånen. Med beaktande av detta anser regeringen att det i propositionen inte föreslås sådana ändringar i den gällande lagstiftningen som gäller förutsättningarna för erhållande av arbetslöshetsförmån som kan anses strida mot grundlagen. Med tanke på frågans principiella betydelse anser regeringen det dock vara önskvärt att grundlagsutskottets utlåtande om propositionen inhämtas.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

*Lagförslag***Lag****om ändring av 4 kap. i lagen om utkomstskydd för arbetslösa**

I enlighet med riksdagens beslut
fogas till 4 kap. i lagen om utkomstskydd för arbetslösa (1290/2002) en ny 6 §, i stället för den 6 § som upphävts genom lag 1188/2009, som följer:

4 kap.

Jämkade och minskade arbetslöshetsförmåner

6 §

Jämkning av inkomster från räddningsverksamhet

Den jämkade arbetslöshetsförmånen för dem som enligt 25 § i räddningslagen (/) deltar i den räddningsverksamhet som bedrivs av anställda i bisyssla vid räddningsverk, anställda vid avtalsbrandkårer eller anställda vid andra sammanslutningar som är verksamma i räddningsbranschen ska, med avvikelse från 4 § 1 mom. och 5 § 1

mom., beräknas så att man vid jämkningen beaktar den del av inkomsten från räddningsverksamheten som

1) överstiger 300 euro under en jämningsperiod om en månad,

2) överstiger 300 euro vid användningen av sådan beräknad inkomst som avses i 4 § 2 mom., eller

3) överstiger 279 euro under en jämningsperiod om fyra på varandra följande kalenderveckor.

—————
Denna lag träder i kraft den 1 juli 2011.

Lagen tillämpas på jämningsperioder som inleds den 1 juli 2011 eller därefter.

Åtgärder som krävs för verkställigheten av denna lag får vidtas innan lagen träder i kraft.

Helsingfors den 10 december 2010

Republikens President

TARJA HALONEN

Social- och hälsovårdsminister *Juha Rehula*